

Nr 22.

Utlåtande i anledning av delegerades för riksdagens verk framställning angående ändrade bestämmelser rörande avgångsåldern för befattningshavare vid riksdagens verk, m. m.

I skrivelse den 8 maj 1951 ha *delegerade för riksdagens verk* hemställt att bankoutskottet — under förutsättning att Kungl. Maj:ts proposition nr 184 med förslag angående ändrade bestämmelser rörande avgångsåldern för civila anställningshavare i statens tjänst, m. m., vinner riksdagens bifall — ville föreslå riksdagen att

dels godkänna vid skrivelsen fogade förslag till

1) *ändrad lydelse av 4, 5 och 9 §§, 11 § 2 och 3 mom., 12 § 1 mom., 13 § 1 mom. samt 15, 16 och 17 §§ 1947 års tjänstepensionsreglemente för riksdagens verk; samt*

2) *ändrad lydelse av 8 § 2 och 3 mom., 10 §, 13 § 1 mom. samt 15 § 2 mom. 1947 års familjepensionsreglemente för riksdagens verk,*

dels ock bemyndiga delegerade att

a) utfärda de övergångsbestämmelser, som kunna visa sig erforderliga för genomförande av förenämnda förslag; samt

b) framdeles vidtaga mot företagna ändringar i 1947 års allmänna tjänste- och familjepensionsreglementen eller därtill hörande författning svarande ändringar i 1947 års tjänste- och familjepensionsreglementen för riksdagens verk.

Berörda författningsförslag äro av följande lydelse.

Förslag

till

ändrad lydelse av 4, 5 och 9 §§, 11 § 2 och 3 mom., 12 § 1 mom., 13 § 1 mom. samt 15, 16 och 17 §§ 1947 års tjänstepensionsreglemente för riksdagens verk.

4 §.

1 mom. Ordinarie tjänsteman — — — därest han

a) i fråga om tjänsteman, som tillsatts medelst fullmakt eller konstitu-
1 — Bihang till riksdagens protokoll 1951. 8 saml. Nr 22.

torial, uppnått en levnadsålder, som motsvarar den övre gränsen av den i 5 § omförmälda, för honom gällande pensioneringsperioden;

b) till följd — — — sin tjänst.

Finna i — — — delegerades prövning.

Vad i — — — tjänsteman gällande.

2 mom. Därest det ur tjänstesynpunkt finnes önskvärt, att tjänsteman, som tillsatts medelst fullmakt eller konstitutorial, efter uppnåendet av den för honom gällande pensioneringsperiodens övre gräns tages i anspråk för fullgörande av arbetsuppgifter, som ålegat honom i hans senast innehavda befattning, må medgivande kunna lämnas honom att kvarstå i tjänst under ytterligare högst två år, dock allenast så länge han är fullt tjänstduglig. Fråga om dylikt medgivande prövas av delegerade.

3 mom. Befinnes ordinarie tjänsteman, som tillsatts medelst fullmakt eller konstitutorial och för vilken högst fem år återstå till uppnåendet av pensioneringsperiodens nedre gräns, urståndsatt att på ett tillfredsställande sätt fullgöra sina tjänståligganden och är ej sådant fall för handen, varom i 1 mom. första stycket sägs, må delegerade förklara honom skyldig att avgå från tjänsten och entlediga honom.

Tjänsteman, som — — — i riksgäldskontoret.

4 mom. Ordinarie tjänsteman, som tillsatts medelst fullmakt eller konstitutorial och vilken uppnått den för honom gällande pensioneringsperiodens nedre gräns, må av den myndighet, som äger att från tjänsten avskeda, förklaras skyldig att avgå från tjänsten och entledigas, därest han befunnits icke kunna på tillfredsställande sätt fullgöra sina tjänståligganden eller hans bibehållande i tjänst på grund av arbetsuppgifternas särskilda art anses innebära risk för hans eller andras säkerhet eller hälsa. Detsamma skall gälla, därest tjänstemannens avgång finnes önskvärd i samband med genomförande av omorganisation, berörande hans tjänsteställe, eller rationalisering av arbetsförhållandena därstädes.

5 mom. Icke-ordinarie — — — därest han

a) uppnått en levnadsålder, som motsvarar den övre gränsen av den i 5 § omförmälda, för honom gällande pensioneringsperioden, delegerade obetaget att i fall, som avses i 2 mom., medgiva bibehållande i befattningen ytterligare högst två år, dock allenast så länge han är fullt tjänstduglig;

b) till följd — — — sin tjänst.

I fall — — — motsvarande tillämpning.

5 §.

För ordinarie befattning, som tillsättes medelst fullmakt eller konstitutorial, så ock för icke-ordinarie befattning skall gälla den pensioneringsperiod, som av delegerade för befattningen fastställts.

Har ordinarie tjänsteman utan något sitt förvållande förflyttats till tjänst, för vilken gäller annan pensioneringsperiod än den för hans tidigare tjänst

stadgade, skall dock den nya pensioneringsperioden icke tillämpas å honom, såframt han icke inom en tid av tre månader efter förflyttningen hos den myndighet, som äger att meddela avsked från den tjänst, till vilken förflyttningen skett, anmäler sin önskan om tillämpning beträffande honom av pensioneringsperioden för den nya tjänsten.

Pensioneringsperioderna omfatta

pensioneringsperiod I tiden från utgången av den kalendermånad, eller, i fråga om tjänsteman i riksbanken, utgången av det halvår, varunder tjänstemannen uppnår 60 års ålder, till utgången av den kalendermånad, respektive utgången av det halvår, varunder han uppnår 63 års ålder,

pensioneringsperiod II tiden från utgången av den kalendermånad, eller, i fråga om tjänsteman i riksbanken, utgången av det halvår, varunder tjänstemannen uppnår 63 års ålder, till utgången av den kalendermånad, respektive utgången av det halvår, varunder han uppnår 65 års ålder, samt

pensioneringsperiod III tiden från utgången av den kalendermånad, eller, i fråga om tjänsteman i riksbanken, utgången av det halvår, varunder tjänstemannen uppnår 65 års ålder, till utgången av den kalendermånad, respektive utgången av det halvår, varunder han uppnår 66 års ålder.

Med utgången av det halvår, varunder viss ovan angiven levnadsålder uppnås, skall avses utgången av mars månad, om ifrågavarande levnadsålder uppnås under tiden 1 oktober—31 mars, och eljest utgången av september månad.

Under pensioneringsperioden må tjänsteman i riksbanken avgå ur tjänst endast vid utgången av mars eller september månad, därest icke avgången påkallas av nedsatt arbetsförmåga eller fullmäktige i riksbanken eljest finna skäl medgiva att avgången sker vid annan tidpunkt.

9 §.

1 mom. Rätt att — — — avsedd tjänsteman,

a) därest han avgår efter den för honom gällande pensioneringsperiodens inträde och sådant fall som under b) och c) sägs icke föreligger (*ålderspension*);

b) i fall — — — avgå (*sjukpension*).

Härvid iakttages — — — *en* pension.

2 mom. Befattningshavare, som tidigast fem år före uppnåendet av pensioneringsperiodens nedre gräns frivilligt avgår ur tjänst, må kunna avdelegerade medgivas rätt att — — — 30 tjänstår.

Vid tjänstårsberäkning — — — 13 § 2 mom.

11 §.

2 mom. Har för ordinarie tjänst ändring skett beträffande pensioneringsperiod eller tjänstepensionsunderlag, må grundbeloppet av tjänstepension för den som omedelbart före ändringen innehade tjänsten likväl icke under-

stiga det belopp, vartill det skulle hava beräknats, därest ändringen icke ägt rum och, i fall där för tjänsten föreskrivits lägre pensioneringsperiod, såsom tjänstår fått tillgodoräknas den tid, som utgör skillnaden mellan de båda pensioneringsperiodernas övre gränser. Såsom villkor för åtnjutande av sist avsedda förmån skall dock vid bestämmande av ålderspension gälla, att tjänstemannen kvarstått i sin tjänst intill utgången av den senast för tjänsten föreskrivna pensioneringsperioden.

Vad sålunda — — — annan tjänst.

3 mom. Har tjänsteman — — — förordnandets upphörande.

Vad nu — — — vid inträdet av för densamma stadgad pensioneringsperiod och tjänstemannen icke åtnjuter tjänstepension för den tidigare innehavda befattningen.

12 §.

1 mom. Såsom tjänstepensionsunderlag — — — lägre avdrag.

Har den tjänst, från vilken avgången äger rum, innehafts under kortare tid före pensioneringsperiodens utgång än tre år, må dock, där ej delegerade annorlunda förordna, vid bestämmandet av ålders- respektive förtidspension icke tillämpas högre begynnelse- eller slutunderlag än som motsvarar en tredjedel av sammanlagda beloppet av de högsta begynnelse- respektive slutunderlag, vilka må hava varit för tjänstemannen gällande under vart och ett av de närmast före avgången förflutna, före pensioneringsperiodens utgång infallande tre åren på grund av därunder innehavd, med tjänstepensionsrätt förenad anställning.

13 §.

1 mom. Såsom tjänstår må tillgodoräknas tid före pensioneringsperiodens utgång, under vilken tjänsteman varit underkastad detta reglemente.

Vid tjänstårsberäkningen — — — kontanta avlöningsförmåner.

Tid, under — — — i tjänstgöringstiden.

15 §.

Grundbeloppet av — — — om lönen. Beträffande tjänsteman, som avgår efter pensioneringsperiodens utgång, skall likväl grundbeloppet bestämmas enligt de i 14 § angivna grunderna.

16 §.

Grundbeloppet av — — — kunnat kvarstå i sin befattning till pensioneringsperiodens utgång.

17 §.

Grundbeloppet av — — — för tiden intill ingången av den för tjänstemannen gällande pensioneringsperioden vara minskat med 1/180 för varje

full eller påbörjad fjärdedel av år, som vid avgångstillfället återstått till nämnda tidpunkt.

Dessa bestämmelser träda i kraft den 20 juni 1951.

Förslag

till

ändrad lydelse av 8 § 2 och 3 mom., 10 §, 13 § 1 mom. samt 15 § 2 mom.
1947 års familjepensionsreglemente för riksdagens verk.

8 §.

2 mom. Har för ordinarie tjänst ändring skett beträffande pensioneringsperiod eller familjepensionsunderlag, må familjepensionstalet — — — ägt rum.

Vad sålunda — — — annan tjänst.

3 mom. Har den — — — förordnandets upphörande.

Vad nu — — — vid inträdet av för densamma stadgad pensioneringsperiod och tjänstemannen icke åtnjöt tjänstepension för den tidigare innehavda befattningen.

10 §.

Såsom tjänstår — — — verk, samt

b) tid, som från dödsfallet eller avgången ur tjänst må hava återstått till pensioneringsperiodens utgång, dock att sådan tid ej må räknas såsom tjänstår för befattningshavare, som vid sin död åtnjöt förtidspension.

Därest det — — — verk avses.

13 §.

1 mom. Beträffande familjepension — — — motsvarande tillämpning. Härvid skall — — — såsom tjänstår;

c) att såsom pensioneringsperiod skall räknas tiden från utgången av den kalendermånad, varunder befattningshavaren uppnått eller skulle hava uppnått 65 års ålder, till utgången av den kalendermånad, varunder han uppnått eller skulle hava uppnått 66 års ålder; samt

d) att, där — — — förra befattningen.

Där den — — — författningsrum avses.

15 §.

2 mom. Familjepensionstalet för — — — från avgången må hava återstått till pensioneringsperiodens inträde, uppgå till mer än 120 fulla eller påbörjade fjärdedels tjänstår — av det större tal, som uppkommer genom berörda utökning.

I fråga om beräkning av tjänstår samt tid för pensioneringsperiodens in-

träde för befattningshavare, som avses i 12 §, skola härvid stadgandena i 13 § 1 mom. andra stycket b) och c) lända till efterrättelse.

Vid beräkning — — — två tredjedelar.

Föreligger beträffande — — — för livränta.

I övrigt — — — motsvarande tillämpning.

Dessa bestämmelser träda i kraft den 20 juni 1951.

Genom proposition nr 184 till innevarande års riksdag har Kungl. Maj:t framlagt förslag angående ändrade bestämmelser rörande avgångsåldern för civila anställningshavare i statens tjänst, m. m. Enligt propositionen skola nuvarande fasta pensionsåldersgränser för civila tjänstemän — ordinarie och extra ordinarie — samt för arbetare i statens tjänst ersättas med en anordning med pensioneringsperioder. De reguljära pensioneringsperioderna skola enligt propositionen vara tre till antalet och i princip omfatta

pensioneringsperiod I tiden från uppnådda 60 år till uppnådda 63 år,

pensioneringsperiod II tiden från uppnådda 63 år till uppnådda 65 år, och

pensioneringsperiod III tiden från uppnådda 65 år till uppnådda 66 år.

För de fall, då en lägre avgångsålder än 60 år är erforderlig, föreslås en *pensioneringsperiod IV*, omfattande den tid som för varje särskilt fall bestämmes.

Under den för befattningshavare gällande pensioneringsperioden skall det i allmänhet vara befattningshavarens ensak att bestämma den närmare tidpunkten för avgång ur tjänst. Det skall sålunda icke föreligga något tvång för honom att, om han vill komma i åtnjutande av tjänstepension, kvarstå längre än som följer av nu gällande bestämmelser. Befattningshavarens rätt att avgå före pensioneringsperiodens övre gräns skall emellertid motsvaras av en möjlighet för vederbörande myndighet att tillse, att befattningshavarens anställning icke fortgår längre än att han kan på tillfredsställande sätt fullgöra sina tjänståligganden. Även för det fall att tjänstemans avgång finnes önskvärd i samband med genomförande av omorganisation, berörande hans tjänsteställe, eller rationalisering av arbetsförhållandena därstädes, kan myndigheten förklara tjänstemannen skyldig avgå, när han nått nuvarande pensionsålder.

I propositionen föreslås vidare, att Kungl. Maj:t skall erhålla riksdagens bemyndigande att fördela tjänsterna på de olika pensioneringsperioderna. Om detta förslag bifalles av riksdagen, har föredragande departementschefen tillkännagivit sin avsikt att föreslå att för varje särskild tjänst tills vidare — i avvaktan på en översyn av avgångsåldrarna för de olika tjänsterna — skall tillämpas den pensioneringsperiod, vars nedre gräns motsvarar den för befattningen nu gällande avgångsåldern.

Slutligen må nämnas att, enligt vad som föreslås i propositionen, tjänst-

göring, som fullgöres under vederbörandes pensioneringsperiod, skall få räknas såsom tjänstår för pension.

De ändrade pensionsbestämmelserna föreslås skola träda i kraft den 20 juni 1951.

I sin skrivelse anföra delegerade:

Under hänvisning till förenämnda proposition hava delegerade för riksdagens verk berett riksdagens olika verk tillfälle att framföra sina synpunkter på frågan om tillämpning å tjänstemännen vid vederbörande verk av de i propositionen föreslagna, ändrade pensioneringsgrunderna. Med anledning därav hava *fullmäktige i riksgäldskontoret* — som låtit delgiva Riksgäldstjänstemännens förening samt Föreningen Kvinnor i statens tjänst delegerades remissbeslut — meddelat, att fullmäktige icke funnit anledning till erinran mot att det genom förenämnda proposition framlagda förslaget gjordes tillämpligt jämväl på riksgäldskontoret och riksdagens ekonomibyrå. *Styrelsen för riksdagsbiblioteket* har anmält, att styrelsen icke hade något att invända mot förslaget, i vad detta berörde tjänstemännen vid riksdagsbiblioteket. *Fullmäktige i riksbanken* — vilka låtit Riksbankstjänstemännens förening, Riksbankens kvinnliga förening samt riksbankssektionen av Civilförvaltningens personalförbund taga del av remissbeslutet — hava låtit meddela, att bankofullmäktige icke funnit anledning till särskilt yttrande i ärendet.

De av 1947 års riksdag antagna tjänste- och familjepensionsreglementena för riksdagens verk överensstämma i stort sett med 1947 års allmänna tjänste- och familjepensionsreglementen.

De ändrade grunder i fråga om tiden för anställningshavares avgång med pension m. m., som i propositionen föreslås, böra vinna tillämpning även vid riksdagens verk. Beträffande arbetare kommer detta automatiskt att äga rum, eftersom 1947 års tjänste- och familjepensionsreglementen för arbetare i tillämpliga delar gälla vid dessa verk liksom också bestämmelserna om de summariska arbetarpensionerna. (Se Bankoutskottets utl. nr 60/1947.) För tjänstemännens del förutsattes däremot särskilt beslut av riksdagen.

Delegerade hava låtit upprätta förslag till erforderliga författningsbestämmelser. Dessa förslag överensstämma i sak med de förslag som intagits i förenämnda proposition, dock med iakttagande av de särskilda regler, som vid riksbanken gälla beträffande tiden för pensionsavgång. Med hänsyn till att 1947 års allmänna tjänste- och familjepensionsreglementen icke endast avse civila utan även militära och civilmilitära anställningshavare har det i propositionen befunnits nödvändigt att föreslå en särskild författning, som reglerar här avsedda frågor. Vid riksdagens verk torde de erforderliga bestämmelserna böra inflyta som ändringar i och tillägg till 1947 års tjänste- och familjepensionsreglemente för dessa verk.

I förslaget till ändringar i tjänstepensionsreglementet har förutsatts, att delegerade skola erhålla samma befogenheter som i förslaget till förordning om ändrade bestämmelser rörande avgångsåldern för civila statstjänstemän m. m. tillagts Kungl. Maj:t. Vid bifall härtill ankommer det på delegerade att fördela tjänsterna vid riksdagens verk på de olika pensioneringsperioderna. Att delegerade vid denna fördelning böra följa samma principer som komma att tillämpas av Kungl. Maj:t beträffande civila tjänstemän — och för vilka redogjorts å s. 59 i propositionen — torde falla av sig självt. Skulle

i något fall avsteg från dessa principer befinnas böra vidtagas, bör frågan härom underställas riksdagens prövning.

Delegerade torde vidare böra erhålla bemyndigande att utfärda de övergångsbestämmelser, vilka kunna visa sig erforderliga.

Enligt beslut av 1948 års riksdag (se Bankoutskottets utl. nr 51/1948) hava delegerade erhållit bemyndigande att vidtaga mot företagna ändringar i statens allmänna avlöningsreglemente svarande ändringar i avlöningsreglementet för riksdagens verk. Något motsvarande bemyndigande har icke utverkats för delegerade i fråga om ändringar i 1947 års tjänste- och familjepensionsreglementen för dessa verk. Det förefaller närmast som om en konsekvens av 1948 års förenämnda riksdagsbeslut borde vara, att dylikt bemyndigande lämnas. Därigenom kunde undvikas, att riksdagen skulle behöva fatta beslut om sådana ändringar i pensionsreglementena för riksdagens verk, vilka endast utgöra en följd av att riksdagen, på hemställan av Kungl. Maj:t, godkänt ändringar i 1947 års allmänna tjänste- och familjepensionsreglementen, respektive i förordningen om ändrade bestämmelser rörande avgångsåldern för civila statstjänstemän, m. m. Uppkommer fråga om ändring av för riksdagens verk specifika bestämmelser i pensionsreglementena, bör däremot även i fortsättningen — i analogi med vad som gäller beträffande ändringar i avlöningsreglementet för riksdagens verk — frågan underställas riksdagens prövning.

Utskottet. Delegerade för riksdagens verk ha i förenämnda framställning till bankoutskottet framlagt de förslag angående ändrade bestämmelser rörande avgångsåldern för befattningshavare vid riksdagens verk, som enligt delegerade böra genomföras, därest riksdagen bifaller Kungl. Maj:ts proposition nr 184 till innevarande års riksdag med förslag angående ändrade bestämmelser rörande avgångsåldern för civila anställningshavare i statens tjänst, m. m. Utskottet får erinra, att riksdagen på hemställan av statsutskottet (utl. nr 146; r. skr. nr 278) bifallit Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag. Under åberopande härav och då utskottet icke funnit anledning till erinran mot vad delegerade i framställningen anfört och föreslagit, får utskottet tillstyrka bifall till delegerades förevarande förslag.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må, i anledning av delegerades vid riksdagens verk förevarande framställning,

1) godkänna vid delegerades framställning fogade förslag till

a) *ändrad lydelse av 4, 5 och 9 §§, 11 § 2 och 3 mom., 12 § 1 mom., 13 § 1 mom. samt 15, 16 och 17 §§ 1947 års tjänstepensionsreglemente för riksdagens verk;*

b) *ändrad lydelse av 8 § 2 och 3 mom., 10 §, 13 § 1 mom. samt 15 § 2 mom. 1947 års familjepensionsreglemente för riksdagens verk;*

2) bemyndiga delegerade att

a) utfärda de övergångsbestämmelser, som kunna visa

sig erforderliga för genomförande av förenämnda förslag; samt

b) framdeles vidtaga mot företagna ändringar i 1947 års allmänna tjänste- och familjepensionsreglementen eller därtill hörande författning svarande ändringar i 1947 års tjänste- och familjepensionsreglementen för riksdagens verk.

Stockholm den 17 maj 1951.

På bankoutskottets vägnar:

F. SEVERIN.

Närvarande:

från första kammaren: herrar Ewerlöf, Sundvik, Näsgård, Mogård, De Geer, Boo och Wehtje;

från andra kammaren: herrar Severin, Fröderberg, Schmidt, Johanson i Kalmar, Hallberg och Hansson i Önnarp.
